

Verslag informele bestuurdersbijeenkomst Arnhem 13 december 2012

De Bestuurdersagenda "Schatgraven in de ondergrond" is op 11 oktober 2012 tijdens de TerrAgenda gepresenteerd en overhandigd aan demissionair staatssecretaris Joop Atsma. De agenda was de vrucht van het informeel bestuurlijk overleg van 19 september in Den Bosch. In het informele overleg wordt uitvoering gegeven aan de agenda door in informeel en vrij verband te sparren over uitdagingen en mogelijke oplossingen voor de ondergrond.

Ontvangst

Bestuurders van gemeenten, waterschappen en provincies en rijksambtenaren worden in Arnhem ontvangen door Margreet van Gastel op een winterse locatie met historische wijnkelders. Op enthousiaste wijze vertelt Margreet over de langdurige en succesvolle relatie tussen Arnhem en de Ondergrond. De overige bestuurders geven daarna kort aan welke ondergrondse stappen zij zetten en welke uitdagingen zij nog zien voor de ondergrond in brede zin: schaliegas, vette crisis, oude industrie, zoutcavernes, grondwaterstanden, drinkwater in relatie tot verontreinigingen, voorspoedige aanpak spoedlocaties, combineren afzonderlijke energie-opgaven.

Doel

Doel van het overleg van vandaag is om te spreken over de rol van dit informele overleg en mogelijke onderwerpen voor het komende jaar.

Rol: Alle deelnemers geven aan het begin van het overleg aan dat zij veel waarde hechten aan dit informele overleg; zij zien dit overleg als een denktank waar op open wijze gesproken kan worden. Men kan hier informatie halen en brengen. Voor een duidelijke standpuntbepaling of besluitvorming wordt verwezen naar de formele overleggen en gremia; dit is geen onderhandelingstafel. Vanavond wordt besproken hoe we tot een nog betere invulling van deze rol kunnen komen.

Onderwerpen: Op basis van de uitspraken over de rol is gesproken over de mogelijke onderwerpen en concrete punten die het komend jaar uitgewerkt kunnen worden.

Inleiding

Programmamanager Gerd de Kruif geeft aan dat de bestuurdersagenda een mooi resultaat is en dat deze begin 2013 naar de Kamer zal worden gestuurd. Bij de voortzetting van dit bestuurdersoverleg wordt "Schatgraven in de Ondergrond" als basis gebruikt. Het biedt vele aanknopingspunten (haakjes) om verder uit te werken in dit overleg en om te komen tot een goede (rijks)structuurvisie en mogelijk nieuwe afspraken in een nieuw convenant.

Het ministerie van I&M geeft aan dat het proces rond de vorming van de Rijks Structuurvisie Ondergrond (STRONG) verbreed is. Hieraan is ook de verbreding van het bodembeleid opgehangen. De maatschappelijke opgave in de ondergrond wordt nu met een breed scala aan partijen en overheden in kaart gebracht. Het doel is om eind 2013 een concept Ontwerp-Structuurvisie voor de Ondergrond in procedure te brengen. Deze structuurvisie heeft een reikwijdte van 50-100 jaar. Er ligt een uitdaging om het bedrijfsleven ook betrokken te laten zijn bij de ontwikkeling van de ondergrond. Er is in ieder geval vanuit de Rijksoverheid tijdens de procedure een formele stuurgroep gewenst.

Het komende jaar is ook belangrijk voor de verbreding van het bodembeleid. Fase 1, de ontdekking en aanpak van de bodemverontreiniging, eindigt voor het merendeel in 2015 met de afronding van de spoedoperatie. In het kader van het convenant Bodemontwikkelings-beleid, zijn er de laatste jaren nieuwe manieren van saneren en gebiedsgericht beheer ontwikkeld.

Eind 2014 is het einde van de huidige budgetperiode en eind 2015 lopen de afspraken uit het convenant af. Afgesproken is dat er in 2013 een MidTermReview is, waarbij de voortgang van de spoedoperatie en de verbreding van het bodembeleid wordt geëvalueerd. Daarom is 2013 het jaar om ook te komen tot een routekaart 2015, met nadere afspraken. De huidige "vette crisis" vormt daarbij een spannende context. In dit overleg is er ruimte om af te tasten hoe deze routekaart eruit kan zien; welke nieuwe afspraken nodig zijn en welke vorm deze krijgen. Uitwerking en besluitvorming vinden plaats buiten deze groep.

Rol

Gespreksleider Theo Konijn concludeert dat er overeenstemming is over de rol en dat er een grote meerwaarde wordt gezien voor deze informele groep, als inspiratiebron naast het formele circuit. Het is een informele ontmoetingsplek die, juist in deze spannende tijden, kan worden gebruikt om moeilijke, soms in het formele circuit vastlopende, onderwerpen en bestuurlijke dilemma's bespreekbaar te maken. Het nut wordt gezien om in 2013 een aantal keer bijeen te komen. Vanuit het Uitvoeringsprogramma wordt hiervoor een voorstel gedaan. Gezien het verloop in de groep is er ruimte voor enkele nieuwe bestuurders; Bert Gijsberts van Flevoland en Piet de Veij Mestdagh van de provincie Groningen hebben al aangegeven zo mogelijk aan te willen sluiten.

We willen graag het bedrijfsleven bij de groep betrekken en aan tafel uitnodigen. Hierbij ligt een specifieke rol voor bijvoorbeeld de waterleidingbedrijven, energiebedrijven en nutsbedrijven (kabels en leidingen) gezien hun maatschappelijke rol. Hoe denken zij over hun rechten en plichten ten aanzien van de ondergrond. Maar ook de bouwsector en de ontwikkelaars spelen een belangrijke rol bij het verkennen van de dilemma's en oplossingen. Bestuurders zullen namen van kandidaten doorgeven die voor een volgend overleg kunnen worden uitgenodigd.

De vraag is nog open of we willen dat de personen uit het bedrijfsleven structureel deelnemen aan het overleg. De uitdaging ligt erin om de groep handzaam te houden, maar wel groot genoeg en op een dusdanige wijze dat de juiste informatie op tafel komt. Het zou een denktank kunnen zijn, waarbij op ad-hoc basis expertise vanuit het bedrijfsleven kan worden betrokken.

Onderwerpen

Eind 2013 willen we een stap verder zijn met de volgende onderwerpen:

1. Helder kader voor de Ruimtelijke Ordening in de Ondergrond
2. Budget voor bodemsanering na 2014; nieuwe afspraken.

Behalve STRONG en de discussie over budget/financiën, zijn bijvoorbeeld ook de bevoegdhedenverdeling en de organisatie en competenties van het bodemveld onderwerpen waarover het komende jaar discussie zinvol lijkt.

Daarnaast is nog gesproken over de relatie met (bodem)energie (AMvB Bodemenergie) en de rol van de lokale energiebedrijven. Dit onderwerp valt echter buiten de scope van dit overleg en komt aan de orde in andere (formele en informele) overleggen.

1. Kader voor de Ruimtelijke Ordening van de Ondergrond

Er is overeenstemming over de noodzaak van meer duidelijkheid over de ruimtelijke ordening van de Ondergrond. We willen graag samen meedenken over STRONG. Er is behoefte aan instrumenten voor het bouwen in en het gebruik van de ondergrond, zonder een beschrijving van de (verplichte) inhoud. Let daarbij op de relatie met de bovengrondse Ordening; deze wordt nu aangepast in het kader van de Omgevingswet. Probeer een spiegeling te maken van de bovengrond en de ondergrond.

Discussiepunt/uitdaging ligt in de gelaagdheid van de ondergrond, die verder doorspeelt dan in de bovengrond.

Conclusie:

De bestuursagenda meenemen in het STRONG-traject. Suggestie: de onderwerpen uit bestuurdersagenda "Schatgraven in de Ondergrond" worden verder uitgewerkt in STRONG.

2. Budget/financiën

Gezien de MidTermReview is het jaar 2013 expliciet belangrijk om inzicht te krijgen in de financiën: wat staat ons nog te doen (afroeden spoedoperatie, doorloop zorglocaties), wat zijn de kosten, waar kunnen we baten genereren. We willen ook afspraken maken over budgetten. Daarom is 2013 expliciet het jaar om ook te komen tot een routekaart 2015, met nadere afspraken. De huidige "vette crisis" vormt daarbij een spannende context. In dit overleg is er ruimte om af te tasten hoe deze routekaart eruit kan zien; welke nieuwe afspraken nodig zijn en welke vorm deze krijgen. We willen hierbij graag gebruik maken van de kennis uit STRONG. Waar nodig/mogelijk betrekken we het bedrijfsleven, energiebedrijven, drinkwaterbedrijven, ontwikkelwereld.

Over de financiering van de ondergrond willen we volgend overleg graag concreet verder praten. Arnhem en Leeuwarden bieden aan om gezamenlijk een notitie voor te bereiden over de problemen en oplossingen waar gemeenten tegenaan lopen, denk daarbij aan verontreiniging, bommen, gasopbrengsten, ed. Hierbij maken zij gebruik van de gegevens uit de landelijke werkgroepen (geen dubbel werk). De bodem is een common good, wat is echt nodig en hoe kunnen we eraan verdienen. We gaan na of het mogelijk is om businesscases/verdienmodellen op te stellen. In het verslag van het overleg van 19 september 2012 is hiervoor een eerste aanzet gegeven; deze wordt bij de voorbereiding van het volgende overleg meegenomen.

Conclusie

We willen graag afspraken maken over de budgetten na 2014

Discussie is nodig over de wijze waarop we lusten en lasten van benutting van de ondergrond dichterbij elkaar kunnen brengen. De volgende bijeenkomst heeft dit als onderwerp.

Afsluiting

De aanwezigen geven nogmaals aan komend jaar wederom bij elkaar te willen komen. Er wordt veel waarde gehecht aan dit informele overleg, als aanvulling op de diverse formele overleggen. Komend jaar wil men aan de hand van concrete onderwerpen voeding geven aan STRONG en de afspraken na 2014. Met dit voornemen sluit Theo Konijn het overleg en bedankt hij een ieder voor zijn inbreng.

Afspraken:

1. In 2013 komen we op reguliere basis enkele malen (vier keer) bijeen. Vanuit het Uitvoeringsprogramma wordt hiervoor een voorstel gedaan;
2. Bestuurders geven namen voor deelnemers uit het bedrijfsleven door aan Gerd de Kruif, van energie/water/nutsbedrijven, maar ook uit de financiële- en ontwikkelwereld ten behoeve van deelname aan (een bijeenkomst van) de informele groep;
3. De bestuursagenda meenemen in het STRONG-traject;
4. We willen graag afspraken maken over de budgetten. De MidTermReview van 2013 zal hiervoor ook input leveren;
5. Volgend overleg willen we concreet verder praten over de financiering van Bodem en Ondergrond. Waar mogelijk aan de hand van een businesscase: Geld verdienen aan de Ondergrond. Voorbereid door Arnhem en Leeuwarden.

We nemen graag de uitnodiging aan om elkaar in Zwolle te treffen, op uitnodiging van de provincie Overijssel.

Aanwezig: Bestuurders

Ineke Bakker	Provincie Overijssel
Erik Dannenberg	Gemeente Zwolle
Isabelle Diks	Gemeente Leeuwarden
Margreet van Gastel	Gemeente Arnhem
Alexandra van Huffelen	Gemeente Rotterdam
Robert Linnekamp	Gemeente Zaanstad
Janneke Oude Alink	Gemeente Hengelo
Annemieke Traag	Provincie Gelderland

Ambtenaren

Henk Ovink	Ministerie I&M
Marjan van Giezen	Ministerie I&M
Elaine Alwayn	Ministerie I&M
Simon Middelkamp	IPO BOOG
Mela Splinter	Gemeente Arnhem
Petra Polman	Gemeente Arnhem

Organisatie

Gerd de Kruif	(programmamanager UP Bodemconvenant)
Theo Konijn	(gespreksleider)
Irma Kerkhof	(secretaris project Ondergrond UP Bodemconvenant)
Astrid Slegers	(projectleider Ondergrond UP Bodemconvenant)

Verhinderd: Bestuurders

Tanja Klip	Provincie Drenthe
Olaf Prinsen	Gemeente Apeldoorn
Govert Veldhuijzen	Provincie Zuid Holland
Stefan Kuks	Waterschap Regge en Dinkel
Johan van den Hout	Provincie Noord Brabant
Lambert Verheijen	Waterschap AA en Maas

Ambtenaren

Mark van der Werf	UvW
Henk van den Berg	VNG/WEB